

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 655/2017-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. októbra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], Maďarská republika, [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Claude Trelajom, advokátska kancelária, M. R. Štefánika 30, Nové Zámky, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prezumpciu neviny zaručeného v čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na prezumpciu neviny zaručeného v čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tost 31/2016 a jeho uznesením z 31. augusta 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. novembra 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], Maďarská republika, [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou

namietal porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prezumpciu nevinu zaručeného v čl. 50 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na prezumpciu nevinu zaručeného v čl. 6 ods. 2 dohovoru postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tost 31/2016 a jeho uznesením z 31. augusta 2016.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky, expozitúry Bratislava pod ČVS: PPZ-281/NKA-PZ-BA-2016 z 2. mája 2016 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, 2 písm. b) a 4 písm. b) Trestného zákona s poukázaním na § 140 písm. a) Trestného zákona a na § 141 Trestného zákona a zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona s poukázaním na § 140 písm. a) a b) Trestného zákona.

3. Uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“), sp. zn. 3 Tp 13/2016 z 18. augusta 2016 bol sťažovateľ z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) vzatý do väzby, ktorá začala plynúť 17. augusta 2016 o 10.00 h. Zároveň špecializovaný súd nenahradil väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

4. Proti rozhodnutiu o vzatí do väzby podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Tost 31/2016 z 31. augusta 2016 zamietol.

5. V čase podania sťažnosti ústavnému súdu písomné vyhotovenie rozhodnutia najvyššieho súdu sťažovateľovi doručené nebolo, napriek tomu ho považuje za také, ktoré porušuje jeho označené základné práva zaručené ústavou a práva zaručené dohovorom.

6. Poukazuje na to, že z odôvodnenia uznesenia špecializovaného súdu z 18. augusta 2016, ktorým bol vzatý do väzby, vyplýva, že opodstatnenosť jeho väzby je opretá o svedecké výpovede, ktoré sú procesne nepoužiteľné, a tým „*pádcom nie sú naplnené materiálne podmienky väzby*“. Išlo o to, že v čase rozhodovania špecializovaného súdu a najvyššieho súdu o osobnej slobode sťažovateľa neboli osoby, o svedecké výpovede ktorých mali všeobecné súdy oprieť existenciu dôvodov väzby, svedkami ale obvinenými, ktorí v tomto procesnom postavení neboli vypočutí. Preto „*prvostupňový a ani druhostupňový súd nemohol rozhodnutie opierať o svedecké výpovede..., ktoré boli pred vznesením obvinenia*“.

7. Za najpodstatnejší dôvod sťažnosti podanej ústavnému súdu sťažovateľ považuje skutočnosť, že „*v čase vzatia sťažovateľa do väzby neboli splnené materiálne podmienky väzby, ktoré je potrebné skúmať v každom štádiu väzby*“.

8. Navyše z výpovedí týchto svedkov podľa sťažovateľa nevyplýva, že by ho priamo usvedčovali z trestnej činnosti tak, ako sa mu to kladie za vinu.

9. Ako závažné procesné pochybenie sťažovateľ vníma skutočnosť, že uznesenie o vznesení obvinenia pôvodným svedkom mu nebolo doručené, rovnako ako mu nebolo doručené uznesenie, ktorým ich vec bola vylúčená na samostatné konanie.

10. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva [REDAKOVANÉ],... na súdnu a inú právnu ochranu upravené v čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 a čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod spis. zn. 6 Tost/31/2016 porušené boli.

2. Uznesenie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. 3 Tp/13/2016 zo dňa 18. 08. 2016 v spojitosti s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost/31/2016 zo dňa 31. 08. 2016 sa zrušujú.

3. [REDAKOVANÉ],... sa priznáva finančné zadost'učinenie v sume vo výške 3 000 €..., ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný [REDAKOVANÉ] vyplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (nálezu).

4. [REDAKOVANÉ],... sa priznávajú trovy konania a právneho zastúpenia v sume vo výške 303,16 €,... ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa....“

II.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

13. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

14. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

15. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

17. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva na prezumpciu neviny zaručeného v čl. 50 ods. 2 ústavy, resp. v čl. 6 ods. 2 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tost 31/2016 a jeho uznesením z 31. augusta 2016, ku ktorému malo dôjsť predovšetkým tým, že v čase rozhodovania o väzbe sťažovateľa neboli splnené materiálne podmienky väzby, ako aj tým, že pri rozhodovaní o jeho osobnej slobode boli všeobecnými súdmi procesne nepoužiteľné dôkazné prostriedky.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

21. Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

22. V prvom rade je potrebné poznamenať, že podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom sťažovateľa, ktorý je v danom prípade navyše zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, preto v danej veci ústavný súd rozhodoval o porušení tých práv (čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru) iba v súvislosti s tými postupmi a rozhodnutiami (postup najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tost 31/2016 a jeho uznesenie z 31. augusta 2016), ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite sťažnosti. Tvrdenia o porušení práv v súvislosti s inými rozhodnutiami alebo postupmi (nedoručenie rozhodnutí o vznesení obvinenia iným osobám a o vylúčení ich vecí na samostatné konanie), ktoré sťažovateľ uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, je podľa názoru ústavného súdu potrebné považovať iba za súčasť jeho argumentácie (napr. III. ÚS 149/04, III. ÚS 235/05, II. ÚS 65/07).

K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tost 31/2016 a jeho uznesením z 31. augusta 2016

23. Ústavný súd pripomína, že namietaným rozhodnutím najvyššieho súdu a postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal, bolo rozhodované a v konečnom dôsledku aj rozhodnuté o osobnej slobode sťažovateľa.

24. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane konštatoval (napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04), že ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

25. Obdobne vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poznamenáva, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje citovaný článok dohovoru. Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť k porušeniu práv zaručených v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Článok 6 dohovoru upravuje právo na spravodlivý proces a zásadne sa teda nevzťahuje na konanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a bezpečnosť (III. ÚS 272/03, II. ÚS 15/05, IV. ÚS 65/05, I. ÚS 256/07).

26. Sťažovateľ porušenie základných práv zaručených v čl. 17 ústavy ani práv zaručených v čl. 5 dohovoru nenamietal.

27. Ústavný súd, súc viazaný návrhom na rozhodnutie (§ 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde), v tomto prípade konštatuje, že sťažovateľ, ako už bolo spomenuté, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu v súvislostiach rozhodovania o väzbe, na ktoré sa ním označené články ústavy a dohovoru vecne nevzťahujú. Keďže neexistuje žiadna vecná súvislosť medzi postupom najvyššieho súdu a namietaným porušením označených článkov ústavy a dohovoru, sťažnosť sťažovateľa je v tejto časti zjavne neopodstatnená, a preto ju ústavný súd z tohto dôvodu odmietol už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 50 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 2 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tost 31/2016 a jeho uznesením z 31. augusta 2016

28. Princíp prezumpcie neviny je porušený najmä akýmkoľvek súdnym rozhodnutím, ktoré vyjadruje presvedčenie, že určitá osoba je vinná z trestného činu bez toho, aby jej vina bola preukázaná zákonným spôsobom. Za porušenie princípu prezumpcie neviny treba považovať, ak súd dáva verejne najavo, že zastáva názor, že osoba je páchatelom a považuje ho za vopred odsúdeného (III. ÚS 410/08).

29. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že prezumpcia neviny je jedným zo základov spravodlivého trestného konania a že k jej porušeniu dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby, ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte pred tým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom (pozri rozsudok *Daktaras v. Litva* z 10. 10. 2000). Súčasne ESLP zdôraznil, že treba robiť rozdiel medzi výrokmi, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná, a výrokmi, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia („a state of suspicion“). Prvé porušujú prezumpciu neviny, zatiaľ čo druhé

boli považované za prijateľné alebo bezchybné („unobjectionable“) v rôznych situáciách posudzovaných ESLP (pozri napr. rozsudky Lutz v. Nemecko z 25. 8. 1987, Englert v. Nemecko z 25. 8. 1987, Leutscher v. Holandsko z 26. 3. 1996).

30. Z uvedených východísk je zrejmé, že nevyhnutnou podmienkou pre posúdenie možného zásahu do základného práva sťažovateľa na prezumpciu neviny zo strany všeobecného súdu je preskúmanie obsahu príslušného napadnutého rozhodnutia ústavným súdom, a to z dôvodu potreby zistenia, či došlo alebo nedošlo k prejedikovaniu viny sťažovateľa zo spáchania stíhaného skutku.

31. Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde k sťažnosti (podanej ústavnému súdu pre namietané porušenie základných práv a slobôd) sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

32. Zákonom požadovanou náležitosťou návrhu podaného ústavnému súdu je teda v zmysle citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde aj predloženie kópie napadnutého rozhodnutia, s obsahom ktorého sa ústavný súd musí nevyhnutne oboznámiť.

33. Nedostatky zákonom predpísaných náležitostí vyplývajúce z podaní sťažovateľov pritom ústavný súd nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 357/2010, III. ÚS 206/2010 a iné).

34. Pretože sťažovateľ (zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom) ústavnému súdu kópiu napadnutého rozhodnutia nepredložil (nie je pritom rozhodujúce, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu mu nebolo písomné vyhotovenie napadnutého rozhodnutia doručené, pretože sťažovateľ tak mohol urobiť aj následne – dodatočne), neostávalo iné, iba sťažnosť v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie náležitostí predpísaných zákonom.

35. Navyše vo vzťahu k porušeniu práva na prezumpciu neviny v sťažnosti sťažovateľa absentuje (v rozpore s požiadavkou § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde) akékoľvek ústavnoprávne relevantné odôvodnenie. Samotnú skutočnosť, že sťažovateľ bol vzatý do väzby, nemožno považovať za dostatočný dôvod na vyslovenie porušenia tohto základného práva.

36. Uvedené by preto taktiež bolo dôvodom na odmietnutie sťažnosti v tejto časti pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

37. Pretože sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jeho požiadavkami uvedenými v petite sťažnosti, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyhovením sťažnosti v časti požadovaného vyslovenia porušenia základných práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 ústavy), k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. októbra 2017